

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2021-2022

4 JUILLET 2022

Proposition de résolution visant la dispensation de la contraception d'urgence par les organismes chargés de l'accueil, l'information et l'accompagnement des personnes dans le cadre de la vie affective et sexuelle

RAPPORT

fait au nom de la commission
des Matières transversales
par

MM. **Dodrimont** et **Van Goidsenhoven**
et Mme **Ryckmans**

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2021-2022

4 JULI 2022

Voorstel van resolutie over de verstrekking van noodanticonceptie door de instanties die belast zijn met de opvang, voorlichting en begeleiding van personen in het kader van hun affectieve en seksuele relaties

VERSLAG

namens de commissie voor
de Transversale Aangelegenheden
uitgebracht door

de heren **Dodrimont** en **Van Goidsenhoven**
en mevrouw **Ryckmans**

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie
Président / Voorzitter: Mark Demesmaeker

Membres / Leden

N-VA:	Cathy Coudyser, Mark Demesmaeker, Maaïke De Vreese
Ecolo-Groen:	Fourat Ben Chikha, Soetkin Hoessen, Hélène Ryckmans
Vlaams Belang:	Yves Buysse, Bob De Brabandere, Klaas Sloopmans
PS:	Fatima Ahallouch, Nadia El Yousfi
MR:	Philippe Dodrimont, Gaëtan Van Goidsenhoven
CD&V:	Karin Brouwers, Stijn De Roo
Open Vld:	Els Ampe, Tom Ongena
PVDA-PTB:	Jos D'Haese, Antoine Hermant
Vooruit:	Kurt De Loor, Annick Lambrecht

Voir:

Documents du Sénat:
7-81 – 2019/2020:

N° 1: Proposition de résolution.

7-81 – 2021/2022:

N° 2: Rapport fait au nom du Comité d'avis.
N° 3: Amendements.

Zie:

Documenten van de Senaat:
7-81 – 2019/2020:

Nr. 1: Voorstel van resolutie.

7-81 – 2021/2022:

Nr. 2: Verslag namens het Adviescomité.
Nr. 3: Amendementen.

I. INTRODUCTION

La proposition de résolution visant la dispensation de la contraception d'urgence par les organismes chargés de l'accueil, l'information et l'accompagnement des personnes dans le cadre de la vie affective et sexuelle (doc. Sénat, n° 7-81/1) a été déposée le 8 octobre 2019.

La commission des Matières transversales l'a examinée pour la première fois au cours de sa réunion du 4 juin 2021 et a décidé de recueillir l'avis du comité d'avis pour l'Égalité des chances entre les femmes et les hommes, conformément à l'article 22.1 du règlement du Sénat.

Celui-ci a été rendu le 23 mai 2022 (doc. Sénat, n° 7-81/2).

La commission des Matières transversales a examiné cet avis au cours de sa réunion du 10 juin 2022. Lors de la réunion du 4 juillet 2022, une dernière discussion a eu lieu et la commission a mis la proposition de résolution aux voix.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MME EL YOUSFI, COAUTEURE DE LA PROPOSITION DE RÉOLUTION

La loi fédérale sur la distribution de médicaments n'est pas adaptée à la réalité de terrain des centres de planning familial et plus particulièrement à la dispensation de la contraception d'urgence.

Une solution rapide doit dès lors être prise eu égard au fait que la pilule du lendemain a comme but la contraception d'urgence et que de surcroît, elle n'est pas susceptible de présenter un danger pour la santé dans les conditions normales d'utilisation. Il est ici important de préciser que la pilule du lendemain peut être délivrée sans prescription dans les pharmacies ou via l'internet.

La présente proposition de résolution vise à apporter une solution complémentaire à la délivrance de la contraception d'urgence en pharmacie. Il est important de permettre aux centres de planning familial de pouvoir délivrer en toute légalité la pilule du lendemain car ces centres ont une importance déterminante. La distribution de la pilule du lendemain à l'accueil des centres de planning familial permet d'encadrer le bénéficiaire, ce qui n'est pas systématiquement le cas en pharmacie. Il s'agit d'un moment d'écoute professionnelle et formée avec une explication de la contraception et pouvant

I. INLEIDING

Het voorstel van resolutie over de verstrekking van noodanticonceptie door de instanties die belast zijn met de opvang, voorlichting en begeleiding van personen in het kader van hun affectieve en seksuele relaties (doc. Senaat, nr. 7-81/1) werd ingediend op 8 oktober 2019.

De commissie voor de Transversale Aangelegenheden heeft het voorstel voor het eerst besproken tijdens haar vergadering van 4 juni 2021 en besliste om het advies in te winnen van het adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen, in overeenstemming met artikel 22.1 van het reglement van de Senaat.

Dit adviescomité bracht haar advies uit op 23 mei 2022 (doc. Senaat, nr. 7-81/2).

Vervolgens besprak de commissie voor de Transversale Aangelegenheden dit advies tijdens haar vergadering van 10 juni 2022. Tijdens de vergadering van 4 juli 2022 vond een laatste bespreking plaats en ging de commissie over tot de stemmingen over het voorstel van resolutie.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN MEVROUW EL YOUSFI, MEDE-INDIENSTER VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De federale wet op de verdeling van geneesmiddelen is niet aangepast aan de realiteit in de centra voor gezinsplanning en meer bepaald aan de verstrekking van noodanticonceptie.

Er dient snel een oplossing te worden gevonden, aangezien de *morning-afterpil* een vorm van noodanticonceptie is en deze pil bovendien bij normaal gebruik geen gevaar voor de gezondheid oplevert. Het is belangrijk daarbij op te merken dat de *morning-afterpil* zonder voorschrift in de apotheek of via het internet kan worden afgeleverd.

Dit voorstel van resolutie wil een aanvullende oplossing bieden voor de aflevering van noodanticonceptie in de apotheek. Het is belangrijk om de centra voor gezinsplanning toe te staan de *morning-afterpil* volstrekt legaal af te leveren, omdat deze centra van cruciaal belang zijn. De verspreiding van de *morning-afterpil* bij de receptie van de centra voor gezinsplanning maakt het mogelijk om de betrokkene te begeleiden, wat in de apotheken niet systematisch het geval is. Het gaat hier om een moment waarop een *professional* een luisterend oor biedt en uitleg geeft over het voorbehoedsmiddel,

déboucher sur la prise d'un rendez-vous médical pour une contraception régulière.

En outre, le problème se situe également dans le fait qu'actuellement, la délivrance en pharmacie de la pilule du lendemain, pour être gratuite, s'opère au moyen de la carte d'identité, les femmes n'y ont donc aucune garantie d'anonymat. À la différence des centres agréés par les autorités publiques qui, tout en la distribuant gratuitement, offrent de respecter la confidentialité, surtout pour les jeunes femmes provenant de milieux moins ouverts. Grâce à cette délivrance dans la discrétion, les femmes peuvent garder le contrôle de leur corps sans devoir chercher à se justifier.

Relevant de l'art de guérir, la délivrance des médicaments est du ressort du fédéral, tandis que l'organisation et l'agrégation des organismes chargés de l'accueil, l'information et l'accompagnement des personnes dans le cadre de la vie affective et sexuelle relève des compétences des Communautés et des Régions, la discussion au Sénat de cette problématique transversale prend dès lors tout son sens.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Échange de vues

Mme Ryckmans salue cette initiative qui relève de différents niveaux de pouvoir. Elle souhaite évoquer un texte plus récent, car la proposition de résolution a été déposée en 2019. Il s'agit de la loi du 9 août 2020 modifiant l'arrêté royal du 16 septembre 2013 fixant une intervention spécifique dans le coût des contraceptifs pour les femmes n'ayant pas atteint l'âge de 25 ans afin d'accroître l'accessibilité financière des femmes ayant recours à la contraception d'urgence. Cette loi est entrée en vigueur le 10 septembre 2020 et elle permet l'application du tiers payant, ce qui facilite déjà en partie l'accès à la contraception d'urgence. Toutefois, elle ne répond pas à certains enjeux tels que l'anonymat. Elle indique également qu'une proposition de décret avait été déposée en Wallonie qui demandait la mise en œuvre d'un *pass* contraception gratuit pour tous les jeunes.

Mme El Yousfi demande l'envoi de la proposition de résolution devant le comité d'avis pour l'Égalité des chances entre les femmes et les hommes afin de recueillir son avis sur la question.

La commission soutient cette demande.

wat aanleiding kan geven tot een doktersbezoek voor regelmatige anticonceptie.

Bovendien is het probleem ook dat de aflevering van de *morning-after* pil in de apotheek, om gratis te kunnen zijn, op dit moment gebeurt door middel van de identiteitskaart. Vrouwen hebben hierdoor bijgevolg geen enkele garantie inzake anonimiteit, in tegenstelling tot de centra die door de overheid zijn erkend en die de pil niet alleen gratis verspreiden, maar ook de geheimhouding in acht nemen, in het bijzonder voor jonge vrouwen uit een meer gesloten leefwereld. Dankzij deze discrete verstrekking kunnen vrouwen de controle over hun lichaam behouden, zonder dat ze zich daarvoor hoeven te verantwoorden.

Als onderdeel van de geneeskunst valt de aflevering van geneesmiddelen onder de federale bevoegdheid, terwijl de organisatie en erkenning van de instanties die belast zijn met de opvang, voorlichting en begeleiding van personen in het kader van hun affectieve en seksuele relaties onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen en Gewesten valt. De bespreking van deze transversale problematiek in de Senaat is dan ook bijzonder zinvol.

III. ALGEMENE BESPREKING

A. Gedachtewisseling

Mevrouw Ryckmans is verheugd over dit initiatief, waarbij verschillende overheidsniveaus zijn betrokken. Ze wil graag een recentere tekst vermelden, aangezien het voorstel van resolutie al in 2019 is ingediend. Het gaat om de wet van 9 augustus 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 september 2013 ter vaststelling van een specifieke tegemoetkoming in de kostprijs van contraceptiva voor vrouwen, jonger dan 25 jaar, teneinde noodanticonceptie financieel toegankelijker te maken voor vrouwen. Deze wet is op 10 september 2020 in werking getreden en maakt de toepassing van de derdebetalersregeling mogelijk, die de toegang tot noodanticonceptie reeds in zekere mate vergemakkelijkt. Bepaalde kwesties, zoals anonimiteit, worden hiermee echter niet aangepakt. Ze wijst er ook op dat in Wallonië een voorstel van decreet is ingediend waarin wordt opgeroepen tot de invoering van een gratis anticonceptiepas voor alle jongeren.

Mevrouw El Yousfi vraagt dat het voorstel van resolutie wordt toegezonden aan het adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen voor advies ter zake.

De commissie steunt dit verzoek.

B. Discussion de l'avis du comité d'avis pour l'Égalité des chances entre les femmes et les hommes

Mme Durenne rappelle que la proposition de résolution a été examinée au sein du comité d'avis pour l'Égalité des chances entre les femmes et les hommes. Le comité a transmis, pour examen, son avis, adopté le 23 mai 2022, à la commission des Matières transversales.

L'intervenante annonce le dépôt, au nom de son groupe, d'amendements sur la proposition de résolution dont débat.

Mme El Yousfi expose l'objectif de la proposition de résolution qui vise à réaffirmer un droit essentiel, à savoir la contraception, en habilitant les organismes (chargés de l'accueil, de l'information et de l'accompagnement des personnes dans la vie sexuelle et affective) agréés par l'État à dispenser la pilule du lendemain. Il s'agit essentiellement d'habiliter les centres de planning familial de la partie francophone du pays à délivrer la contraception d'urgence.

Si la plupart des centres de planning familial, de Wallonie et de Bruxelles, continuent aujourd'hui à dispenser ce type de contraception par le biais de personnel formé, mais non médical, ceux-ci s'interrogent sur cette pratique à la suite de l'intervention, en 2017, de la ministre de la Santé. En effet, celle-ci a alors rappelé l'interdiction pour toutes les professions, autres que les médecins et les pharmaciens, de délivrer des médicaments.

Depuis, seuls les médecins pratiquant au sein des centres de planning familial sont habilités à prescrire la contraception d'urgence. Pourtant, la dispensation de la pilule du lendemain a été pratiquée pendant de nombreuses années par du personnel formé, mais non médical. En pratique, cela a pour conséquence que la présence des médecins, au sein des centres de planning familial, devient nécessaire en permanence avec le risque, pour ceux-ci, de devoir interrompre constamment leurs consultations pour délivrer la contraception d'urgence à chaque femme se présentant au centre sans rendez-vous. Cette situation demeure problématique puisque les centres ne disposent pas en permanence d'un médecin dans leurs locaux.

Selon l'intervenante, la loi relative à la délivrance des médicaments n'est pas appropriée par rapport à la pratique et à la réalité des centres de planning familial. Dès lors, elle plaide en faveur d'une solution rapide permettant la dispensation de la pilule du lendemain,

B. Bespreking van het advies van het adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen

Mevrouw Durenne herinnert eraan dat het voorstel van resolutie is behandeld in het adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen. Het comité heeft zijn op 23 mei 2022 aangenomen advies ter bespreking aan de commissie voor de Transversale Aangelegenheden bezorgd.

Spreekster kondigt aan dat haar fractie amendementen op dit voorstel van resolutie zal indienen.

Mevrouw El Yousfi verklaart dat het voorstel van resolutie tot doel heeft om een essentieel recht, namelijk anticonceptie, te bekrachtigen door de instanties, die door de overheid erkend zijn en die belast zijn met de opvang, voorlichting en begeleiding van personen in hun seksuele en affectieve leven, toe te staan de *morning-afterpil* te verstrekken. Het gaat er in hoofdzaak om dat de centra voor gezinsplanning in het Franstalige landsdeel de toestemming krijgen om noodanticonceptie te verstrekken.

Hoewel de meeste centra voor gezinsplanning in Wallonië en Brussel dit soort anticonceptie momenteel nog steeds aanbieden via opgeleid, maar niet-medisch personeel, stellen ze zich hier nu vragen bij na de tussenkomst van de minister van Volksgezondheid in 2017. Die herinnerde toen immers aan het verbod voor alle beroepen, met uitzondering van artsen en apothekers, om geneesmiddelen af te leveren.

Sindsdien mogen alleen artsen die werkzaam zijn in de centra voor gezinsplanning noodanticonceptie voorschrijven. Nochtans werd de *morning-afterpil* jarenlang verstrekt door opgeleid, niet-medisch personeel. In de praktijk betekent dit dat in de centra voor gezinsplanning altijd artsen aanwezig moeten zijn, met het risico dat zij hun consultaties voortdurend moeten onderbreken om noodanticonceptie toe te dienen aan elke vrouw die zonder afspraak naar het centrum komt. Deze situatie blijft problematisch, aangezien er in de centra niet permanent een arts aanwezig is.

Volgens spreekster is de wet op de verdeling van geneesmiddelen niet aangepast aan de praktijk en de realiteit van de centra voor gezinsplanning. Daarom pleit zij voor een snelle oplossing, waarbij de verstrekking van de *morning-afterpil* in de centra voor gezinsplanning

dans les centres de planning familial, puisque celle-ci ne présente pas de danger significatif pour la santé humaine. En effet, la contraception d'urgence peut être délivrée sans ordonnance en officine, mais également sur internet. Compte tenu de l'expertise des centres de planning familial, il convient de rendre légale la dispensation de cette contraception par ces centres.

Mme Ampe rappelle que la pilule du lendemain reste un médicament très lourd qui peut engendrer, en autres, des risques de thrombose. Aussi, il est nécessaire qu'une collaboration étroite, entre les pharmaciens et les centres de planning familial, soit mise en place afin d'informer le plus adéquatement possible les patientes. Il est primordial de pouvoir offrir la solution optimale, pour chaque femme, en fonction des circonstances. Au regard des risques encourus, la dernière proposition d'amendement de Mme Durenne lui semble appropriée.

M. De Roo indique que la proposition de résolution part d'une intention louable à laquelle son groupe souscrit pleinement. Il va de soi que toutes les femmes, indépendamment de leur âge ou de leur situation socio-économique, ont le droit d'avoir accès à la contraception classique ou d'urgence. Le droit des femmes à disposer de leur corps demeure une condition fondamentale qu'il convient de garantir, y compris du point de vue de l'égalité des droits.

Les débats portant sur la résolution se sont révélés être un excellent exercice de réflexion sur les structures *ad hoc* et les personnes les plus aptes, en matière de compétence, à dispenser la contraception d'urgence, mais aussi afin d'identifier les lacunes à combler. Toutefois, l'intervenant estime que la proposition de résolution est déséquilibrée. En effet, en Flandre, les centres de planning familial n'existent pas et il n'y a pas de demande visant à créer une nouvelle instance compétente pour la dispensation de la contraception d'urgence.

La loi de 2020, visant à améliorer l'accessibilité de la contraception d'urgence, a déjà, selon lui, été suffisamment renforcée, notamment sur le plan de l'accessibilité financière. Certes, il y a encore des possibilités d'améliorer le système. Néanmoins, pour l'orateur, les pharmaciens, en Flandre, restent les personnes les plus aptes à dispenser cette contraception. Il s'agit, d'une part, de délivrer celle-ci de manière sécurisée et, d'autre part, de manière qualitative. Les pharmaciens sont formés à cet effet. De plus, ceux-ci ont un accès global au dossier médical de la patiente et ils peuvent donc conseiller à celle-ci ce qui apparaît adéquat en fonction de sa situation médicale.

wordt toegestaan, aangezien ze geen groot gevaar voor de menselijke gezondheid oplevert. Noodanticonceptie kan namelijk zonder voorschrift worden verstrekt in apotheken, maar ook via het internet. Gelet op de deskundigheid van de centra voor gezinsplanning is het wenselijk de verstrekking van deze anticonceptie door deze centra te legaliseren.

Mevrouw Ampe herinnert eraan dat de *morning-after* pil een zeer krachtig geneesmiddel is dat onder meer trombose kan veroorzaken. Daarom moeten de apothekers en de centra voor gezinsplanning nauw samenwerken om de patiënten zo goed mogelijk te informeren. Het is van essentieel belang om voor elke vrouw de optimale oplossing te kunnen bieden, afhankelijk van de omstandigheden. Gelet op de risico's, lijkt het laatste voorstel van amendement van mevrouw Durenne haar opportuun.

De heer De Roo merkt op dat het voorstel van resolutie goed bedoeld is en dat zijn fractie het uitgangspunt volledig steunt. Het spreekt vanzelf dat alle vrouwen, ongeacht hun leeftijd of sociaal-economische achtergrond, recht hebben op toegang tot klassieke of noodanticonceptie. Het recht van vrouwen om over hun eigen lichaam te beschikken, blijft een fundamentele voorwaarde die moet worden gewaarborgd, ook vanuit het oogpunt van gelijke rechten.

De bespreking van de resolutie bleek een uitstekende denkoefening over de *ad-hoc* structuren en personen die vanwege hun bekwaamheid het meest geschikt zijn om noodanticonceptie te verstrekken, maar ook om de lacunes in kaart te brengen die moeten worden weggerukt. Spreker meent evenwel dat het voorstel van resolutie onevenwichtig is. In Vlaanderen bestaan er immers geen centra voor gezinsplanning en is er geen vraag naar een nieuwe instantie die bevoegd is om noodanticonceptie te verstrekken.

De wet van 2020 ter verbetering van de toegankelijkheid van noodanticonceptie is volgens hem al voldoende aangescherpt, vooral wat de betaalbaarheid betreft. Er is zeker nog ruimte voor verbetering. Niettemin is spreker van mening dat de apothekers in Vlaanderen nog steeds het beste aanspreekpunt zijn om deze anticonceptie te verstrekken. Het gaat erom deze anticonceptie op een veilige en kwalitatieve manier af te leveren. De apothekers zijn hiervoor opgeleid. Bovendien hebben zij volledige toegang tot het medisch dossier van de patiënte en kunnen zij haar dus adviseren over wat in haar medische situatie het beste lijkt.

Dans certains cas, il serait possible d'optimiser l'organisation de la première ligne. Cependant, l'intervenant indique qu'il n'est pas approprié d'attribuer cette compétence à une instance tierce – les centres de planning familial – au contraire, il conviendrait de renforcer les capacités des pharmaciens d'officine en la matière. À cet égard, il souscrit à l'avis rendu, durant les auditions en comité d'avis, par Sensoa et les représentants du secteur pharmaceutique.

Mme Durenne rebondit sur les propos de Mme Ampe qui a particulièrement bien défini les interactions et les contre-indications médicamenteuses, mais aussi des risques que peut engendrer la prise de la contraception d'urgence en matière d'effets secondaires. Les pharmaciens sont formés, durant leur cursus, sur la manière de conseiller les patientes.

En ce qui concerne la gratuité de la dispensation de la contraception d'urgence, elle évoque l'avis, de Sensoa et de l'Association pharmaceutique belge (APB), indiquant que celle-ci est gratuite en officine moyennant un parcours à suivre. Les principes de délivrance de ce type de médication sont définis dans l'arrêté royal du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens. Elle rappelle que cet arrêté prévoit: l'accueil en officine, une validation de la demande, la dispensation de renseignements et de conseils, le dossier pharmaceutique et enfin l'accompagnement du patient.

Au sein des centres de planning familial, les médecins ne sont pas en permanence présents. De plus, les centres de planning familial sont concentrés dans les villes et ne sont que peu présents en campagne. Or, les pharmacies offrent une accessibilité vingt-quatre sur vingt-quatre et sur l'ensemble du territoire. Dès lors, pourquoi les centres de planning familial ne pourraient-ils pas orienter les patientes vers les officines en cas d'indisponibilité du médecin?

IV. DISCUSSION DES CONSIDÉRANTS ET DU DISPOSITIF

A. Considérants

Point L (nouveau)

Mmes Durenne et Ampe déposent l'amendement n° 1 (doc. Sénat, n° 7-81/3) visant à insérer, dans les considérants, un point L (nouveau) rédigé comme suit: «L. considérant les difficultés des centres de planning

In sommige gevallen zou de organisatie van de eerste lijn verbeterd kunnen worden. Spreker acht het echter niet wenselijk deze bevoegdheid toe te kennen aan een derde instantie, de centra voor gezinsplanning. Het lijkt hem integendeel beter om de capaciteiten van de apothekers in deze context uit te breiden. In dat verband sluit hij zich aan bij het standpunt dat Sensoa en de vertegenwoordigers van de farmaceutische sector tijdens de hoorzittingen in het adviescomité hebben verwoord.

Mevrouw Durenne schaarst zich achter de opmerkingen van mevrouw Ampe, die bijzonder duidelijk is geweest over de wisselwerking tussen geneesmiddelen en de contra-indicaties, maar ook over de risico's die het gebruik van noodanticonceptie met zich kan meebrengen op het gebied van de bijwerkingen. De apothekers worden tijdens hun studie opgeleid in het adviseren van patiënten.

Wat de kosteloze verstrekking van noodanticonceptie betreft, verwijst ze naar het advies van Sensoa en de Algemene Pharmaceutische Bond (APB), waarin wordt vermeld dat die in apotheken gratis kan worden verkregen, mits een procedure wordt gevolgd. De principes voor het afleveren van dit soort geneesmiddelen zijn vastgelegd in het koninklijk besluit van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers. Ze herinnert eraan dat dit besluit voorziet in: de ontvangst in de apotheek, de validering van de aanvraag, het verstrekken van informatie en advies, het farmaceutisch dossier en ten slotte de begeleiding van de patiënt.

In de centra voor gezinsplanning zijn de artsen niet permanent aanwezig. Bovendien zijn de centra voor gezinsplanning geconcentreerd in de steden en weinig aanwezig op het platteland. Apotheken zijn echter vierentwintig uur per dag en in het hele land toegankelijk. Waarom zouden de centra voor gezinsplanning de patiënten dan niet naar de apotheken kunnen doorverwijzen als er geen arts beschikbaar is?

IV. BESPREKING VAN DE CONSIDERANS EN HET DISPOSITIEF

A. Considerans

Punt L (nieuw)

De dames Durenne en Ampe dienen amendement nr. 1 in (doc. Senaat, nr. 7-81/3), dat ertoe strekt om in de considerans een punt L (nieuw) in te voegen, luidende: «L. overwegende dat de centra voor gezinsplanning

familial à disposer de docteurs en médecine en leur sein en suffisance,».

Mme Durenne justifie le dépôt de cet amendement par le fait que seuls les médecins et les pharmaciens sont autorisés à délivrer des médicaments selon la loi.

Mme El Yousfi indique que son groupe ne soutient pas l'amendement proposé. En effet, l'ajout de ce considérant donne l'impression que les centres de planning familial ne sont pas aptes à dispenser le contraceptif d'urgence alors que le personnel y est spécialement formé pour accompagner, psychologiquement notamment, les femmes qui s'y présentent.

Il paraît hypocrite de vouloir notifier explicitement dans la proposition de résolution que «la présence d'un médecin» est requise au sein des centres de planning familial pour la dispensation de la contraception d'urgence, car l'on sait que ce n'est pas toujours le cas selon l'urgence des situations. L'important, c'est l'accessibilité financière et géographique avec un accompagnement psychologique adéquat dans les centres de planning familial.

L'argument ne tient pas quand on sait que la contraception d'urgence est en vente libre sur les sites des pharmacies en ligne ou même sur *Amazon*.

Mme Durenne répond qu'elle ne peut pas entendre que cet amendement constitue une forme d'hypocrisie. Elle est pharmacienne de formation et elle se doit de défendre la profession et les médecins. Elle entend qu'il faut une proximité géographique et une accessibilité financière. Néanmoins, en ce qui concerne l'accessibilité financière, la délivrance de la contraception d'urgence est gratuite dans les officines et, pour ce qui est de l'accessibilité géographique, les pharmacies sont ouvertes vingt-quatre heures sur vingt-quatre et sept jours sur sept. Qui plus est, les centres de planning familial se trouvent généralement dans les villes, où des pharmacies de garde sont ouvertes en dehors des heures classiques d'ouverture.

Mme El Yousfi ne souhaite pas critiquer la profession de pharmacien ou de médecin. Elle estime cet amendement hypocrite, car tout un chacun sait que la contraception d'urgence est vendue en ligne. À un moment donné, il faut aussi se rendre compte des réalités et réfléchir à comment corriger le tir.

Mme Ryckmans indique qu'il est important de ne pas mettre la profession de pharmacien en balance avec l'accès pour les jeunes femmes. Elle pense aux jeunes en particulier qui auront plus de difficultés à entrer dans

grote moeilijkheden ondervinden om over voldoende dokters in de geneeskunde te kunnen beschikken,».

Mevrouw Durenne verantwoordt het indienen van dit amendement door erop te wijzen dat volgens de wet alleen artsen en apothekers gemachtigd zijn om geneesmiddelen af te leveren.

Mevrouw El Yousfi deelt mee dat haar fractie het voorgestelde amendement niet steunt. Door deze considerans toe te voegen, wekt men immers de indruk dat de centra voor gezinsplanning niet in staat zijn de noodanticonceptie te verstrekken, terwijl het personeel er speciaal is opgeleid om de vrouwen die er zich melden te begeleiden, met name op psychologisch vlak.

Het lijkt hypocriet dat men in het voorstel van resolutie uitdrukkelijk wil vermelden dat «de aanwezigheid van een arts» in de centra voor gezinsplanning vereist is om de noodanticonceptie te verstrekken, want men weet dat dit, gelet op de spoedeisendheid van de situaties, niet altijd het geval is. Belangrijk is de financiële en geografische toegankelijkheid, met aangepaste psychologische begeleiding in de centra voor gezinsplanning.

Het argument snijdt geen hout, wetende dat de noodanticonceptie vrij te koop is op online apotheeksites of zelfs bij *Amazon*.

Mevrouw Durenne antwoordt dat ze niet kan begrijpen dat dit amendement een vorm van hypocrisie zou zijn. Zij is apotheker van opleiding en ze vindt dat ze haar beroep en de artsen moet verdedigen. Ze begrijpt dat geografische nabijheid en financiële toegankelijkheid noodzakelijk zijn. Wat de financiële toegankelijkheid betreft, is het niettemin zo dat het afleveren van de noodanticonceptie kosteloos is in de apotheken en wat de geografische bereikbaarheid betreft, zijn de apotheken vierentwintig uur op vierentwintig en zeven dagen op zeven open. Bovendien bevinden de centra voor gezinsplanning zich meestal in de steden, waar apotheken van wacht open zijn buiten de klassieke openingsuren.

Mevrouw El Yousfi wil geen kritiek leveren op het beroep van apotheker of van arts. Ze vindt dit amendement hypocriet omdat iedereen weet dat de noodanticonceptie *online* wordt verkocht. Op een gegeven ogenblik moet men de werkelijkheid onder ogen zien en nadenken over hoe men kan bijsturen.

Mevrouw Ryckmans verklaart dat het belangrijk is dat men het beroep van apotheker en de toegang voor jonge vrouwen niet tegen elkaar gaat afwegen. Ze denkt in het bijzonder aan jongeren die moeilijker een apotheek

une officine plutôt que dans un centre de planning familial où elles seront accueillies, prises en charge et écoutées par du personnel formé à cet effet. Elle ne dit pas que les pharmaciens ne le sont pas. Toutefois, demander une contraception d'urgence debout dans une pharmacie de manière non confidentielle plutôt que d'être entendue ou accueillie dans un centre de planning familial, semble, à ses yeux, une solution moins adéquate.

L'intervenante reconnaît que la délivrance de la contraception d'urgence dans les centres de planning familial ne va pas résoudre tous les problèmes, entre autres en raison du nombre insuffisant de centres. Il convient cependant d'ouvrir et de renforcer le soutien et l'encadrement à la contraception d'urgence et de reconnaître le rôle des centres de planning familial dans ce domaine.

Par ailleurs, elle considère que la justification de l'amendement ne correspond pas avec le choix de l'amendement.

L'amendement n° 1 est adopté par 6 voix contre 5.

B. Dispositif

1) Point 2

Mmes Durenne et Ampe déposent l'amendement n° 2 (doc. Sénat, n° 7-81/3) qui vise, dans le dispositif, à remplacer le point 2 par ce qui suit: «de favoriser la présence de médecins dans les centres de planning familial afin de rendre légale la délivrance de la contraception d'urgence en leur sein;».

Mme Durenne rappelle que seuls les médecins et les pharmaciens sont autorisés à délivrer des médicaments selon la loi. En effet, selon l'article 6, § 2, des lois coordonnées du 10 mai 2015 relatives à l'exercice des professions des soins de santé, l'acte de délivrance de médicaments est interdit à toute personne exerçant une autre profession que celle de médecin ou de pharmacien, sauf exceptions prévues par la loi.

Cet amendement permet de rappeler le cadre légal en vigueur en Belgique, mais également de rappeler le rôle joué par chacun dans cette matière.

Mme Durenne renvoie à l'audition, au sein du comité d'avis pour l'Égalité des chances, de Mme Brigitte Velkeniers, présidente de l'Académie royale de médecine de Belgique, qui a indiqué que la délivrance de la contraception d'urgence n'est pas sans risque. En effet, les contre-indications, les effets secondaires et

zullen binnenstappen dan een centrum voor gezinsplanning, waar ze worden onthaald, opgevangen en gehoord door personeel dat daartoe is opgeleid. Ze zegt niet dat de apothekers dat niet zijn. Toch lijkt noodanticonceptie vragen in een apotheek waar anderen het horen een minder goede oplossing dan gehoord of opgevangen worden in een centrum voor gezinsplanning.

Spreekster geeft toe dat het afleveren van de noodanticonceptie in de centra voor gezinsplanning niet alle problemen zal oplossen, onder andere omdat er onvoldoende centra zijn. Het is echter raadzaam de steun en de begeleiding bij het gebruik van noodanticonceptie open te trekken en te versterken en de rol van de centra voor gezinsplanning op dat gebied te erkennen.

Daarnaast vindt ze dat de verantwoording van het amendement niet met de keuze van het amendement overeenkomt.

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 6 tegen 5 stemmen.

B. Dispositief

1) Punt 2

De dames Durenne en Ampe dienen amendement nr. 2 in (doc. Senaat, nr. 7-81/3) dat ertoe strekt om in het dispositief punt 2 te vervangen als volgt: «de aanwezigheid van artsen in de centra voor gezinsplanning te stimuleren, zodat daar op een wettige manier noodanticonceptie kan worden afgeleverd;».

Mevrouw Durenne herhaalt dat volgens de wet alleen artsen en apothekers gemachtigd zijn om geneesmiddelen af te leveren. Volgens artikel 6, § 2, van de gecoördineerde wetten van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, is de terhandstelling van geneesmiddelen verboden voor al wie een ander beroep uitoefent dan dat van arts of apotheker, behalve in bij de wet bepaalde uitzonderingen.

Dit amendement herinnert aan het wettelijk kader dat in België geldt, maar ook aan de rol die elkeen in deze aangelegenheid speelt.

Mevrouw Durenne verwijst naar de hoorzitting in het adviescomité voor Gelijke Kansen met mevrouw Brigitte Velkeniers, voorzitter van de Koninklijke Academie voor geneeskunde van België, die erop gewezen heeft dat het afleveren van noodanticonceptie niet zonder risico is. Er zijn immers heel wat contra-indicaties, bijwerkingen

les interactions médicamenteuses sont nombreux. Les médecins et les pharmaciens ont été formés afin de pouvoir les détecter. Mme Durenne souligne la qualité du travail effectué par les centres de planning familial, mais elle trouve que chacun a sa place et son rôle à jouer.

Mme El Yousfi indique que son groupe votera contre l'amendement n° 2 pour les mêmes raisons que celles citées lors de la discussion sur l'amendement n° 1. Elle estime que l'essence même du texte est de donner un accès le plus large et le plus rapide possible à des filles ou des femmes dans le désarroi. Si elles souhaitaient voir un médecin ou un pharmacien, elles l'auraient fait avant de se rendre dans un centre de planning familial.

Mme Ryckmans revient sur la difficulté de trouver des médecins, en particulier dans les zones rurales, qui peuvent être présents dans les centres de planning familial.

La proposition de résolution demande au gouvernement fédéral de modifier la législation en la matière; ainsi, la dispensation de la contraception d'urgence dans les centres de planning familial s'inscrira toujours dans un cadre légal.

Mme Brouwers estime qu'il est important de pouvoir fournir aux femmes la contraception et la contraception d'urgence dont elles ont besoin, quels que soient leur âge, leur milieu socioéconomique ou leur origine. Le droit de la femme à l'autodétermination est en effet fondamental.

La résolution à l'examen traite toutefois d'un problème qui concerne exclusivement la Communauté française. En effet, au niveau de la Communauté flamande, il n'existe pas de centres de planning familial et les pharmaciens sont seuls compétents pour délivrer ce type de médication sur prescription médicale. Cela doit demeurer comme tel pour des raisons de qualité et de sécurité.

L'intervenante se dit prête à soutenir les amendements déposés parce qu'ils consacrent une certaine attention au rôle des médecins et des pharmaciens, mais elle souligne que le rôle du Sénat n'est absolument pas de trancher un débat qui se fait jour au sein d'une seule Communauté. Le groupe de l'intervenante s'abstiendra probablement pour ce qui concerne le vote final sur l'ensemble du texte proposé.

L'amendement n° 2 est adopté par 6 voix contre 5.

en wisselwerkingen tussen geneesmiddelen. Artsen en apothekers werden opgeleid om ze te kunnen opsporen. Mevrouw Durenne onderstreept de kwaliteit van het werk dat de centra voor gezinsplanning leveren, maar vindt dat ieder zijn plaats heeft en zijn rol moet spelen.

Mevrouw El Yousfi verklaart dat haar fractie om dezelfde redenen als die bij de bespreking van amendement nr. 1 tegen amendement nr. 2 zal stemmen. Ze meent dat de essentie van de tekst is dat men een zo breed en zo snel mogelijke toegang wil geven aan ontredderde meisjes en vrouwen. Indien ze een arts of een apotheker wensten te zien, dan hadden ze dat gedaan voor ze zich naar een centrum voor gezinsplanning begaven.

Mevrouw Ryckmans komt terug op het probleem om artsen te vinden, vooral in landelijke gebieden, die aanwezig kunnen zijn in de centra voor gezinsplanning.

Het voorstel van resolutie vraagt de federale regering de wetgeving ter zake te wijzigen. Het afleveren van de noodanticonceptie in de centra voor gezinsplanning zal bijgevolg altijd in een wettelijk kader gebeuren.

Mevrouw Brouwers is van oordeel dat het belangrijk is om vrouwen de nodige anticonceptie en noodanticonceptie te kunnen bezorgen, ongeacht de leeftijd, de socio-economische achtergrond of de afkomst van de betrokkene. Het zelfbeschikkingsrecht van de vrouw is immers zeer belangrijk.

Deze resolutie behandelt evenwel een probleem dat zich enkel stelt in de Franse Gemeenschap. In de Vlaamse Gemeenschap bestaan er immers geen centra voor gezinsplanning en zijn het de apothekers die uitsluitend bevoegd zijn om, op voorschrift van een arts, dergelijke medicatie te verstrekken. Dit hoort ook zo te blijven met het oog op de kwaliteit en de veiligheid.

Zij is bereid om de ingediende amendementen te steunen omdat er ten minste aandacht wordt geschonken aan de rol van de artsen en de apothekers, maar wijst erop dat het helemaal niet de rol is van de Senaat om een discussie te beslechten die slechts in één gemeenschap leeft. De fractie van spreekster zal zich wellicht onthouden voor wat de eindstemming over het geheel van de voorgestelde tekst betreft.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 6 tegen 5 stemmen.

2) Point 4 (nouveau)

Mmes Durenne et Ampe déposent l'amendement n° 3 (doc. Sénat, n° 7-81/3) visant à insérer, dans le dispositif, un point 4 (nouveau) rédigé comme suit: «4) de trouver des dispositifs permettant de favoriser la collaboration entre les pharmaciens et les centres de planning familial.»

Mme Durenne indique que l'objectif de cet amendement est de réaffirmer la nécessaire collaboration entre les pharmaciens et les centres de planning familial. En effet, les pharmaciens étant également habilités à prescrire des médicaments, il s'agirait de rediriger, en leur direction, les potentielles patientes.

Mme Ryckmans estime que cet amendement va un pas plus loin vers la réorientation vers les pharmaciens et elle ne soutiendra dès lors pas cet amendement.

Mme El Yousfi ne soutiendra pas l'amendement n° 3. Tout d'abord, elle considère que l'adoption de cet amendement risque d'entraîner une perte de temps qui peut compromettre l'effet du médicament. Ensuite, la jeune fille ou la femme «en détresse» pourrait changer d'avis et ne pas oser se rendre dans un lieu moins «discret». Rien n'empêche d'indiquer aux filles et femmes concernées qu'elles peuvent téléphoner à tel médecin ou tel pharmacien en cas de doute ou de problème.

L'amendement n° 3 est adopté par 6 voix contre 5.

V. VOTE FINAL

L'ensemble de la proposition de résolution amendée est adopté par 4 voix et 7 abstentions.

2) Punt 4 (nieuw)

De dames Durenne en Ampe dienen amendement nr. 3 in (doc. Senaat, nr. 7-81/3) dat ertoe strekt om in het dispositief een punt 4 (nieuw) in te voegen, luidende: «4) regelingen te vinden waardoor de samenwerking tussen apothekers en centra voor gezinsplanning kan worden gestimuleerd.»

Mevrouw Durenne verklaart dat het doel van dit amendement is om nogmaals te wijzen op de noodzaak van samenwerking tussen de apothekers en de centra voor gezinsplanning. Aangezien immers ook apothekers gemachtigd zijn om geneesmiddelen voor te schrijven, moet men potentiële patiënten naar hen kunnen doorverwijzen.

Mevrouw Ryckmans meent dat dit amendement een stap verder zet in de richting van de doorverwijzing naar de apothekers en bijgevolg zal ze dit amendement niet steunen.

Mevrouw El Yousfi zal amendement nr. 3 niet steunen. Ten eerste meent ze dat het aannemen van dit amendement tijdverlies dreigt te veroorzaken, die de werking van het medicijn op het spel dreigt te zetten. Ten tweede kan het meisje of de vrouw «in nood» van idee veranderen en het niet aandurven naar een minder «discrete» plaats te gaan. Niets belet dat men de meisjes en vrouwen mededeelt dat ze een bepaalde arts of apotheker kunnen telefoneren wanneer ze twijfelen of een probleem hebben.

Amendement nr. 3 wordt aangenomen met 6 tegen 5 stemmen.

V. EINDSTEMMING

Het geamendeerde voorstel van resolutie in zijn geheel wordt aangenomen met 4 stemmen bij 7 onthoudingen.

Confiance a été faite aux rapporteurs pour la présentation d'un rapport oral en séance plénière.

Les rapporteurs,

Le président,

Philippe DODRIMONT. Mark DEMESMAEKER.
Gaëtan
VAN GOIDSENHOVEN.
Hélène RYCKMANS.

*
* *

**Texte adopté par la commission:
voir le doc. Sénat, n° 7-81/5.**

*
* *

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteurs voor het uitbrengen van een mondeling verslag in plenaire vergadering.

De rapporteurs,

De voorzitter,

Philippe DODRIMONT. Mark DEMESMAEKER.
Gaëtan
VAN GOIDSENHOVEN.
Hélène RYCKMANS.

*
* *

**Tekst aangenomen door de commissie:
zie doc. Senaat, nr. 7-81/5.**

*
* *